

PROGRAM

DE SVENSKA HISTORIEDAGARNA

GÖTEBORG

*Gräns, hamn och handel
vid älvens fäste*

10–12 OKTOBER 2025

 *De Svenska
Historiedagarna*

GÖTTEBORG

Fredag 10 oktober

11.30–13.00

INVIGNING I RUNAN

Plats: Runan, Chalmers
Conference Centre

Adress:
Chalmersplatsen 1

- Välkomstord av Historiedagarnas ordförande **Kjell Blücker**
- Landshövding **Sten Tolgfors** inviger Historiedagarna
- Utdelning av priset till Stig Ramels minne och priset Årets historielärare
- Musik med **Per Hovensjö**, gitarr, och **Mats Lindberg**, cello, från gruppen Catch 22

Moderator:
Kjell Blücker

Inledningsföreläsning: Bohuslän – mellan tre riken

Landskapet som varit norskt, danskt-norskt och slutligen svenskt har en rik historia som ofta fått en styvmoderlig behandling av historiker och skribenter. Om man flyttar blicken från sitt invanda nationella perspektiv, växer en ny historia fram. Föreläsare är arkeologen och författaren **Tomas Andersson**.

13.00–14.30

LUNCH

14.30–15.30

PARALLELLA SEMINARIER

F1

Moderator:
Professor em.
Erland Sellberg

Lokal: C350

Staden Nya Lödöses historiska betydelse

Utgrävningen av den medeltida staden Nya Lödöse pågick under flera år. I Gamlestaden norr om centrum blottades en annan stad som legat gömd under den moderna bebyggelsen i hundratals år. Kyrkan och kyrkogården undersöktes, likaså gator, hus och en del av vallgraven, liksom skeletten på den gamla kyrkogården. Om den tidiga urbana utvecklingen kring Göta Älvs nedre lopp, och särskilt om Nya Lödöse och dess roll i en större region från 1400-tal till 1600-tal, berättar **Per Cornell**, professor i arkeologi vid Göteborgs universitet, som forskat och undervisat även i Sydamerika och södra Europa, och arbetat också med arkeologisk disciplinhistoria och med kritisk analys av arkeologins samhällsroll.

F2

Moderator: Stefan Cohen
Lokal: J222
Arrangör:
Historielärarnas förening

Historieämnet i GY25

Seminariet fokuserar på de nya ämnesplanerna för gymnasiet och hur de nya skrivelserna och ämnesbetygen påverkar historieämnet och undervisningen. Medverkande är gymnasielärarna **Joakim Wendell**, Stockholm, och **Antonio Serra**, Stockholm.

F3

Moderator:
Tina Rodhe

Lokal: J330

Botvid – den förste svensken

Är bondsonen Botvid den första vanliga personen i den svenska historien som vi kan veta lite mer om? Författaren och dokumentärfilmaren **Maja Hagerman** följer, liksom en detektiv, i spåren efter Botvid, ett 900 år gammalt "cold case". Redan som ung blev han år 1120 mördad, och efter sin död dyrkad som helgon. Det berättades om mirakler: förlamade kunde plötsligt gå och blinda återfick synen. Botvidkulten blev snabbt en del av storpolitiken, och minnet av helgonet drogs in i maktkampen mellan mäktiga drottningar. Med hjälp av ny forskning går det att förstå inte bara de krafter som formade Botvids liv och tankevärld, utan också kulten som uppstod efter hans död. Hans livsöde blir en nyckel till den tid då Sverige blev kristet.

F4

Moderator:
Lena Amurén

Lokal: J335

Romanens segertåg

Romanen är en förhållandevis ung genre – först mot slutet 1700-talet började den bli populär. I vår egen tid är den, trots hårdnande konkurrens från nya medier, alltjämt vad många menar när de säger att de håller på med en bok. I *Romanens segertåg* (2022) berättar litteraturvetaren och kritikern **Ingrid Elam** om romanens väg från föraktad kvinnoyrke till genrens genre. Hon visar hur romanen frodas där det finns en offentlighet, nya kommunikationsmedel och social rörlighet. Hon visar också, med exempel från såväl klassiska som mindre kända författare, hur den förmår synliggöra storheten i helt vanliga människors erfarenheter.

15.45–16.45

PARALLELLA SEMINARIER

F5

Moderator:

Magnus Bergsten

Lokal: C350

Charlotte Mannheimer och modernismens intåg i Göteborg

På Göteborgs konstmuseum finns en viktig samling av fransk impressionism och tidig modernism med verk av konstnärer som Claude Monet, Pablo Picasso och Vincent van Gogh. En stor del av den förvärvades mellan 1917 och 1939 då Axel Romdahl var chef för museet. Förvärven skedde under en tid då framför allt donatorer, som exempelvis Charlotte Mannheimer och Conrad Pineus, spelade en central roll i sammanhanget. Även konstnärer, gallerister och konstföreningar var delar av ett viktigt nätverk som sträckte sig ut i Norden och Europa. Föreläsningen berättar om konstlivet i Göteborg under tidigt 1900-tal, om de förvärv av fransk konst som gjordes och därmed hur modernismen gjorde sitt intåg i Göteborg. Eva Nygårds är intendent vid Göteborgs konstmuseum och doktorand i konstvetenskap vid Edinburghs universitet.

Pojke vid fönstret,
Charlotte Mannheimer
(1866–1934)

F6

Moderator:

Hans Albin Larsson

Lokal: J335

Forskningsfronten flyttar fram

Beijer-stipendiaterna, doktorander från historiska institutioner vid olika universitet och högskolor presenterar sina pågående avhandlingsprojekt.

Stefan Aguirre Quiroga, Göteborgs universitet: *A War for All Chileans: The Historical Memory of the War of the Pacific in Chile, 1879-2025.*

Rakel Gunnemark, Göteborgs universitet: *Sjärens seismograf: Grafologiska läsningar av personlighet under 1900-talet.*

Johannes Fahlström, Lunds universitet: *Svenska förlags- och bokhandelskataloger från cirka 1680–1810.*

Jens Carlesson Magalhães, Göteborgs universitet: *Judisk emancipation i Sverige, 1775–1870.*

F7

Moderator:

Annika Sandén

Lokal: J330

Synen på äldre och åldrande i historiskt perspektiv – vad kan vi lära inför framtiden?

Inom historisk forskning finns ämnen som kommit oförtjänt i skymundan. Ett sådant är synen på äldre och åldrande. I samband med nutida demografiska förändringar och framtida utmaningar – andelen äldre i befolkningen blir större både i Sverige och globalt – så är temat en högaktuell samhällsfråga. För att förstå varför gruppen äldre fortfarande är lågt prioriterad ”när det väl gäller” behövs historisk kunskap. Detta visades tydligt under Covid19-pandemin. Utifrån begreppet historiemedvetande diskuterar föreläsningen kontinuitet och förändring i synen på äldre och åldrande, och vilka följder detta kan få för vår framtid. **Ulrika Lagerlöf Nilsson** är docent i historia vid Göteborgs universitet och har under sex år forskat inom AgeCap – centrum för åldrande och hälsa, Sahlgrenska akademien.

F8

Moderator:

Kjell Blücker

Lokal: J222

Klosterliv – mitt i världen

Under hundratals år har människor valt att leva i fattigdom, lydnad och celibat i klostergemenskaper eller som eremiter. Men hur och varför uppstod egentligen klosterlivet och hur har livet i klostren sett ut genom historien? Innebär verkligen ett klosterliv att munkar och nunnor står utanför världen? Vi kan här påminna oss om hur väl integrerade de medeltida klostren var i jordbruket. I den nytvinniga boken *Klosterliv. En historia om spiritualitet mitt i världen* (2024) tar författaren sin utgångspunkt i det paradoxala att klosterliv innebär en avskildhet från världen samtidigt som klostren genom historien alltid har haft en betydelse för samhället. **Martin Berntson** är professor i religionsvetenskap vid Göteborgs universitet.

16.45–17.15

KAFFE

17.15–18.15

PARALLELLA SEMINARIER

F9

Moderator:
Per Højberg

Lokal: J330

Göteborg under krigshot

Vad hände i Göteborg under andra världskriget? Hur skyddades staden från hotet om invasion och hur såg vardagen ut när kriget kom allt närmare? Med utgångspunkt i sin nyutkomna bok, som delvis bygger på tidigare okända dokument, berättar historikern **Lars Hansson** om hur man hanterade krigsoron och de utmaningar som följde med att ligga på en strategisk plats under kriget. Göteborg var genom läge och historia starkt påverkat av USA och Storbritannien både vad gällde livsstil och värderingar. Fanns det motsättningar mellan hur regeringen agerade och hur företrädarna för stadens näringsliv, organisationer och myndigheter såg på situationen? Här tas även upp hur försvaret organiserades, hur spionage och sabotage avslöjades och vilka hemliga rättegångar som hölls under kriget.

F10

Moderator: Stefan Cohen

Lokal: J335

Arrangör:
Historielärarnas förening

Historiemedvetande – möjligheter och utmaningar

Denna programsession fokuserar ett begrepp som tydligt skrivits fram i mål och syften i ämnes- och kursplaner för historia fr.o.m. Lpf 94, men som ofta ifrågasatts, kritiserats och missförstått genom åren. Seminariet reder ut och diskuterar begreppets plats i dagens historieundervisning både teoretiskt och praktiskt. Medverkande är historiedidaktikern **Martin Stolare**, Karlstad universitet, och historiedidaktikern och läromedelsförfattaren **Hans Olofsson**, Stockholm.

F11

Moderator:
Annika Törnquist

Lokal: J222

Konstantin den store – Roms förste kristne kejsare

Konstantin den store, som regerade 306–337, påverkade mer än någon annan romersk kejsare hur Europas historia kom att utvecklas. Tack vare honom blev den förföljda kristendomen en tillåten religion. Vid kyrkomötet i Nicaea 325 slogs den trosbekännelse fast som gäller än i dag 1 700 år senare. Ändå är han för många en tämligen okänd figur. Att källorna är knappa och tendensiösa har gjort att synen på Konstantin varierat kraftigt inom forskningen. Var han en religiös visionär eller en cynisk maktmänniska? Tog den romerska staten över kyrkan eller tvärt om? Fynd av inskrifter och mynt har ytterligare komplicerat bilden. **Allan Klynne**, fil.dr i antikens kultur och samhällsliv och författare till bl.a. *Antikens sju underverk* (2019), föreläser om sin nya bok.

F12

Moderator:
Tina Rodhe

Lokal: C350

Kvinnornas roll i 1100-talets maktstrider – aktörer eller brickor i männens politiska spel?

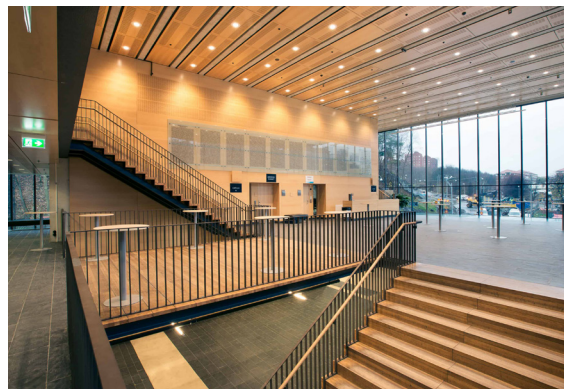
1100-talets Norden kan liknas vid ett "Game of Thrones" där olika rivaler stred om tronen. Tidigare forskning har fokuserat på de manliga aktörernas roll i dessa konflikter. Kvinnorna har i detta sammanhang främst tolkats som brickor på äktenskapsmarknaden. Men i vilken utsträckning stämmer denna bild? Vad händer om vi i stället belyser maktstriderna ur ett kvinnligt perspektiv? I vilken utsträckning utkämpades kampen på slagfältet och rörde det sig i Sverige enbart om konflikter mellan den sverkerska och den erikska ätten? Medeltidshistorikern **Lars Hermanson**, professor vid Göteborgs universitet, har i sitt bidrag till en nyutkommen internationell antologi om inbördesstriderna i 1100-talets Norden omvärderat kvinnornas roll i detta maktspel.

18.30

Adress:
Chalmers Conference
Centre,
Chalmersplatsen 1

MINGEL I VOLVOFOAJÉN

Under kvällen bjuds på vin, tilltugg och umgänge med trevliga Historiedagsdeltagare från kl. 18.30. Underhållning med sångaren, kompositören och Bellmantolkaren **Martin Bagge** börjar kl. 19.30.

Lördag 11 oktober

9.00–10.00

PARALLELLA SEMINARIER

L1

Moderator:
Tina Rodhe

Lokal: J222

Sveriges ohistoria

Fjolner som drunknade i ett mjödkar, Ingjald Illråde som genom att bränna inne sina konkurrenter enade Sverige, och andra märkliga gestalter var länge en självklar del av den svenska historien. Under 1800- och 1900-talen mönstrades de ut, men som berättelser säger de mycket om äldre tiders uppfattning av det förflutna. Här visas hur berättelserna växt fram successivt utifrån spridda och motsägelsefulla notiser, hur de transformerats av gångna tiders historiker och framför allt hur man försökte tolka dem och utläsa en mening som skiftar beroende på historisk situation, tidsanda, personlig läggning och disciplinärt fokus. **Daniel Sävborg**, professor i nordisk filologi vid universitet i Tartu, anknyter till diskussionerna i sin *Händelser ur Sveriges ohistoria* (2024), som bygger på hans tidigare forskning.

Ingjald Illråde bränner upp gästerna vid sitt gästabud, såsom Hugo Hamilton föreställde sig det 1830.

L2

Moderator:
Hans Albin Larsson

Lokal: J335

Forskningsfronten flyttar fram

Beijer-stipendiaterna, doktorander från historiska institutioner vid olika universitet och högskolor presenterar sina pågående avhandlingsprojekt.

Love Karlsson, Uppsala universitet: *Augustanakyrkans teologiska och politiska utveckling under krisåren 1917-1922.*

Ulf Alsterlind, Göteborgs universitet: *Svensk historielärover utbildning och framför allt deras arbete med ämnesdidaktik och metodik.*

Carl-Mikael Teglund, Mälardalen Högskola: *Historieundervisning genom exkursionsbaserad pedagogik: Att lära av och med historiska platser.*

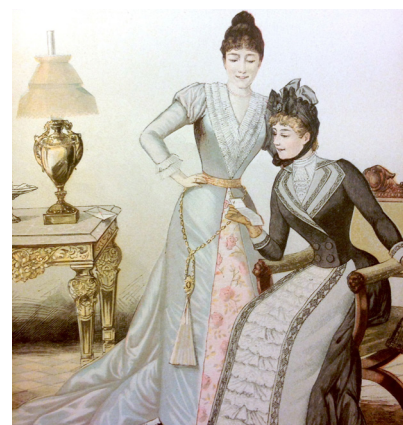
L3

Moderator:
Lena Milton

Lokal: J330

Gör kläderna könet? Föreställningar om kläder och kön från medeltiden till 1850

Kläder spelar en stor roll i våra uppfattningar om vad som är typiskt manligt och kvinnligt. Genom historien har kläderna framhävt och format våra kroppar efter tidens kroppsideal. Samtidigt har samhällets föreställningar om kön i sin tur påverkat klädernas utseende och konstruktion. I föredraget visas hur kläder, kroppar och ideal har samspelat och förändrats från medeltiden fram till mitten av 1800-talet. Vad säger högmedeltidens snarlika kläder för kvinnor och män om tidens uppfattningar? Vad gör att man på 1500-talet börjar framhäva bröst och penisar i modet? Och varför slutar männen ha färgrika kläder på 1800-talet? Fil.dr **Eva Andersson** är universitetsadjunkt i historia vid Göteborgs universitet.

Freja – illustrerad skandinavisk modetidning, nr 19, 1889.

L4 Obs! Nytt innehåll!	Riksarkivets digitala lektionspaket – hand i hand med Gy25
Moderator: Enhetschef Jan Dahlström, Riksarkivet	Till hösten lanserar Riksarkivet nya lektionspaket för gymnasieskolan i samhällskunskap och historia – ett initiativ avsett att inspirera och underlätta undervisningen vid införandet av den nya läroplanen. En gedigen behovsanalys ligger till grund för lektionsförslagen, där gymnasielärare i historia och samhällskunskap från hela Sverige bidragit med sina behov och önskemål i fråga om samarbetet med myndigheten, och därefter löpande följt med i processen. Arbetet har resulterat i fyra digitala lektionspaket med 12 olika lektionsförslag, som alla ska gå hand i hand med läroplanen Gy25.
Lokal: C350	Lektionernas huvudsakliga innehåll kretsar i Historia 1b kring de finska krigsbarnen och i Historia 2a2b om arbetskraftsinvandringen under 1950-1970-talet. Samhällskunskap 1b är inriktat på Sveriges totalförvar och beredskap, i Samhällskunskap 2 på offentlighetsprincipen, tryckfriheten och censur. Medverkande är projektledare och kommunikator Mimi Gavelli , arkivarie Malin Joakimsson och förste arkivarie Karl-Magnus Johansson , samtliga från Riksarkivet.

10.00–10.30

KAFFE

10.30–11.30

PARALLELLA SEMINARIER

L5	Sillens betydelse för Västkusten
Moderator: Hans Albin Larsson	Den periodvis rika tillgången på sill har haft en inverkan på fler grupper än enbart fiskarna och fiskelägena utmed kusten. Det krävdes folk och investeringar i anläggningar för rensning och konservering av sillen liksom uppbyggnaden av omfattande handelsnätverk för att sälja sillen och föra in salt från avlägsna orter för att kunna konservera fisken. Under föreläsningen ges en översikt över de mest betydande sillperioderna men med huvudfokus på ”det stora sillfisket” från 1700-talets mitt fram till 1808. Föreläsare är fil.dr Per Hallén , universitetslektor vid Göteborgs universitet.
Lokal: C350	

L6	Putins krig och historien
Moderator: Lars Erik Hansen	Föreläsningens utgångspunkt är att det ryska invasionskriget mot Ukraina i både faktisk och förestäld bemärkelse är ett historiskt krig. I den putinistiska ideologi som tjänar till att sanktionera, legitimera, rationalisera och mobilisera för ”specialoperationen” spelar historien avgörande roller, både som faktisk bakgrund och som historiebrev. Med arkeologisk metod kommer föreläsningen att blottlägga de kulturskikt som kriget hämtar sin näring från: Kievriket, mongoltiden, det ortodoxa Bysans, imperiebygget och den haltande moderniseringen. Slutsatsen är att konflikter med så djupa rötter är svåra att få slut på. Klas-Göran Karlsson är professor emeritus i historia vid Lunds universitet.
Lokal: J222	

L7	Hästen – människans eviga följeslagare
Moderator: Lena Milton	Vid varje avgörande ögonblick i historien har hästen funnits vid vår sida. Från de första civilisationerna till den industriella revolutionen har den burit oss över kontinenter, dragit våra lass och fört oss framåt i krig och fred. Hästen har gjort oss snabbare, starkare och öppnat nya världar. Men vad betyder den för oss idag? Från att ha varit outhärlig i arbete och transport har hästen fått nya roller – inom sport, terapi och rekreation. Tänk om vi aldrig tämjt den – var hade vi varit då? Charlotte Borgerud , historiker, forskare inom informationsvetenskap och författare till <i>Hästen och människan. En fyratusenårig historia</i> (2024) och <i>Riddarna och deras värld</i> (2021), ger nedslag i hästen och människans gemensamma historia.
Lokal: J335	

L8	Överlevaren – en biografi över Gustav III
Moderator: Malin Grundberg	Gustav III föddes i en tid då Sveriges kungahus saknade reell makt. När han dog hade han gjort sig själv enväldig. Genom sin dramatiska statskupp 1772 satte han punkt för frihetstiden och styrde Sverige som upplyst despot. Han förbjöd tortyr, tog viktiga steg mot svensk religionsfrihet och lyfte kulturlivet till nya höjder. Men kungen inskränkte också tryckfriheten och kastade landet in i ett kostsamt krig mot Ryssland. Trots sina många fiender uppvisade han en sällsynt förmåga att gå helskinnad igenom politiska intriger, skandaler och militära uppror. Han var en överlevare. Fil.dr Hugo Nordland , författare till <i>Militära misstag. Från underskattning av motståndaren till överambitiösa planer</i> (2020), föreläser med utgångspunkt i sin kommande biografi över Gustav III, där han ger en uppdaterad bild av kungens liv i ljuset av de senaste decenniernas forskning.
Lokal: J330	

11.45–12.45

PARALLELLA SEMINARIER

L9

Moderator:
Hans Albin Larsson

Lokal: J222

Kaparkrig på västkusten 1808–1815

Kapare har förekommit i den maritima krigsföringen i flera århundraden. Så sent som i början av 1800-talet använde sig Sverige i konflikt med Danmark-Norge av kapare. I svensk forskning har endast kaparnas militära insats diskuterats. Här lyfts en annan sida fram, som också kan förklara Sveriges sena användning av kapare. Föreläsningen fokuserar på kaparverksamheten i Göteborg och Marstrand 1808–1815 där vi får möta kaparredare som riskkapitalister, skeppare med värdefulla erfarenheter och ett Göteborg och Marstrand som omfamnade de nya ekonomiska möjligheter som tiden gav. **Ina Nyfelt** är gymnasielärare i Uddevalla och erhöll 2015 Vitterhetsakademins lärarpris.

L10

Moderator:
Fil.dr Lars M. Andersson,
Uppsala universitet

Lokal: J335

Sticka ut eller passa in? Svensk-judiskt dräktskick

Dräkten, kläderna vi bär, säger något om vilka vi är, vår sociala status, kulturen vi är en del av, vår identitet – och vår etniska och religiösa tillhörighet. 2025 firar den första judiska församlingen i Sverige 250 år. Trots en lång judisk närvaro i Sverige finns endast litet forskning om svensk-judisk materiell kultur och än mindre om judiskt dräktskick. Hur har judar i Sverige valt att klä sig, och varför? Vad kan dräktskicket berätta om svensk-judisk integration och assimilation? Att belysa en minoritets kulturarv breddar bilden av den svenska historien och låter en historia som fått stå i marginalen att lyftas upp. Fil.kand. **Karin Lind**, religionshistoriker och konstvetare, föreläser om judiskt dräktskick i Sverige.

L11

Moderator:
Stefan Cohen

Lokal: J330

En svindlande uppgift – vision och verklighet i svenskt bistånd 1945–1975

Det svenska utvecklingsbiståndet växte fram som idé, praktik och politikområde under loppet av några få, omtumlande decennier under efterkrigstiden. Så småningom blev Sverige världens största biståndsgivare per capita. Den lilla nationen med ett skamfilat rykte tog på sig en uppgift av världsformat. Men hur växte det svenska biståndet fram? Vilka utmaningar mötte det svenska biståndets pionjärer? Hur har biståndet utvecklats under de senaste 70 åren? Föredraget följer denna process mellan 1945 och 1975 och letar sig fram i glappet mellan vision och verklighet i svensk biståndshistoria. Docent **Urban Lundberg** är lektor vid Högskolan Dalarna och samt chefredaktör och ansvarig utgivare för recensionsmagasinet *Respons*.

L12

Moderator:
Malin Grundberg

Lokal: C350

Kvinnlig vänskap under nordisk medeltid

Vänskapens betydelse i medeltidens politik är väl kartlagd och bilden relativt konform: vänskap var förbehållen män av hög social status och ett sätt att knyta allianser. Den var således knuten till politik och makt, områden som kvinnor hade begränsad tillgång till. Detta har ansetts förklara varför dessa sällan framträder som part i sådana relationer i den fornnordiska litteraturen. Kvinnors politiska handlingsutrymme var förvisso kringskuret men var kvinnliga vänner verkligen så sällsynta? Eller valde de medeltida författarna att förmedla en bild som var anpassad till rådande ideologi kring vänskap som manligt privilegium? Föreläsare är **Auður Magnúsdóttir**, docent i historia vid Göteborgs universitet, i sin forskning inriktad på frågor rörande genus och medeltidens politiska kultur.

12.45–14.00

LUNCH

14.00–15.00

PARALLELLA SEMINARIER

L13

Moderator:
Annika Sandén

Lokal: C350

Spåren av Göteborgs industrihistoria

Göteborg är Sveriges näst mest betydande industristad och här finns Nordens största hamn. Mycket har förändrats och många verksamheter har försvunnit under senare delen av 1900-talet, men industrierna och industrihistorien utgör än idag en viktig del av stadens identitet och spåren finns överallt. Vad kan då byggnader, broar, kanaler och kranar berätta om hur Göteborg som industristad vuxit fram? Industriantikvarie **Ida Dicksson**, som industriminnesinventerat i Göteborg, gör i sin föreläsning nedslag i dagens bebyggelse för att därigenom dra upp huvuddragen för stadens industrihistoria.

L14**Moderator:**

Förläggare Linnea Bryner,
Natur & Kultur

Lokal: J222

Arrangör:

Natur & Kultur

Kärlek, makt och revolution – att väcka historia till liv genom personliga berättelser

Den nya ämnesplanen i historia betonar globala sammanhang och långa linjer, men hur undviker vi att dessa perspektiv leder till en historia om anonyma massor? Genom att lyfta fram aktörer som Axel von Fersen, Marie-Antoinette och Toussaint Louverture kan vi ge liv åt historien. Hur kan individers öden, handlingar och bevarade källor belysa stora skeenden och globala processer? Hur påverkas människors villkor av historiska skeenden? Genom konkreta exempel visar vi hur historia blir mer än bara fakta – den blir en berättelse om människor, makt och samhällsförändringar. Föreläsare är **Kristina Ekerö Eriksson**, vetenskapsjournalist och författare, och **Lo Söllgård**, gymnasielärare och författare, aktuella med ett nytt läromedel i historia för gymnasiet.

L15**Moderator:**

Enhetschef Åsa Karlsson,
Riksarkivet

Lokal: J335

Sveriges första flyktingkris: flyktingmottagande i Karl XII:s Sverige

Genom historien har krig drivit fram flyktingströmmar, så även i början på 1700-talet. Under Stora nordiska kriget flydde uppemot 30 000 svenska undersåtar i samband med att ryska trupper ockuperade Baltikum och Finland. Karl XII utlovade hjälp och skydd i Sverige för dessa flyktingar, men landet knäade redan under krigsskatter, epidemier och militär mobilisering. Hur organiserades flyktingmottagande i 1700-talets Sverige? Vad hände med hjälpvilligheten när kriget fortsatte år efter år? Och vilka lärdomar skulle vi kunna dra av 1700-talets flyktingpolitik? Föredragshållare är fil.dr **Olof Blomqvist**, forskare vid institutionen för historiska studier vid Göteborgs universitet.

L16**Moderator:**

Magnus Bergsten

Lokal: J330

Brott och straff i 1800-talets Sverige

Hur resonerade svenska tjuvar och bedragare för 200 år sedan? Varför valde de en kriminell bana, och hur interagerade de med andra brottslingar, med bondesamhället och med rättsstatens representanter? Vad hände bakom kulisserna på dåtida häkten och fångelser? Vilka var konfliktlinjerna och finns det några likheter mellan den tidens brottsstrukturer och dagens? Fil.dr **Bonnie Clementsson**, Lunds universitet, berättar utifrån sin bok *Fängslade öden. Tjuvar och bedragare i 1800-talets Sverige* (2024), Augustprisnominerad i fackboksklassen.

15.15–16.15

PARALLELLA SEMINARIER**L17****Moderator:**

Stefan Cohen

Lokal: J330

Vad ska vi med det historiska innehållet till?

Det historiska innehållet i vår undervisning är avgörande för att historieämnet ska kunna fylla en funktion i elevernas liv. Det är dock inte självklart vilket innehåll vi ska välja. Det finns många faror, exempelvis att det historiska innehållet reduceras till illustrationer av att öva olika förmågor eller att lärare ser innehållet som givet. Föreläsaren tar utgångspunkt i sin egen undervisning och sitt forskningsprojekt om interkulturell historia och om historia och skönlitteratur, och menar att läraren har ett stort ansvar att konstruera ett meningsfullt historieämne. Om historien inte har något viktigt att berätta, vad ska vi då med historieämnet till? **Maria Johansson**, årets historielärare 2024, är verksam vid Globala gymnasiet i Stockholm och vid Karlstads universitet.

L18**Moderator:**

Lars Erik Hansen

Lokal: J335

Med egna ord – 1700-talskvinnor skriver till rätten

”Den lovlige Kämnärsrättens ödmjuka tjänarinna” – så avslutade ofta 1700-talets Södermalmskvinnor sina brev till Södra förstadens kämnärsrätt. I deras handskrifter kommer vi dem nära. Vi får möta deras språk, deras tankar, höra om livskriser och vardagligt trubbel – om gräl, förolämpningar och stölder, om förrymda pigor och oregerliga makar. Med hjälp av volontärer och AI har Stockholms stadsarkiv bearbetat inlagorna till Södra förstadens kämnärsrätt så att de kan läsas digitalt. **Kettil Mannerheim** är arkivpedagog och samordnare för Stockholms stadsarkivs arbete med ”Handwritten Text Recognition”.

L19

Moderator:
Professor em.
Erland Sellberg

Lokal: C350

Den sista idealisten

Idag är det nog mest kring jul Viktor Rydbergs namn nämns, när ”Tomten” reciteras i radio eller ”Gläns över sjö och strand” hörs i skolor och kyrkor. Men i sin tid var Rydberg den mest framstående, och den mest lärde, svenske författaren. Han blev ledamot i Svenska Akademien, hedersdoktor vid Uppsala universitet och professor vid Stockholms högskola. Det fattiga fosterbarnet från Jönköping hade en enorm bildningstörst, och förutom romaner, noveller och dikter skrev han hundratals tidnings- och tidskriftsartiklar i vitt skilda ämnen. **Anders Burman**, professor i idéhistoria vid Södertörns högskola, berättar om Rydbergs liv men också om tiden han levde i, när modernisering och sekularisering stod för dörren och vetenskapliga framsteg förändrade samhället i grunden.

L20

Moderator:
Annika Törnquist

Lokal: J222

Vad vi glömt om emigrationen till USA

Under åren 1850–1914 lämnade 1,3 miljoner svenskar hemlandet för en osäker framtid i USA. För många gick det bra, men vi har tappat bort många av de historier som inte passar in i framgångsmyten. Kanske har vi också glömt hur många idéer som strömmade tillbaka genom emigranternas nätverk, hur svensk folkrörelse tog emot starka impulser från USA, inte minst i samband med inbördeskriget. **Ola Larsmo** har skrivit två romaner om glömda emigrantberättelser, *Swede Hollow* (2016) och *Översten* (2020) och arbetar nu med den tredje och avslutande delen. Här berättar han om den historiska bakgrunden och sin research.

Svenska utvandrare går ombord på ett fartyg i Göteborg 1905.

16.15–16.45

KAFFE

16.45–17.45

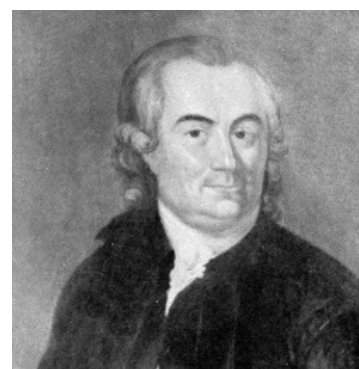
PARALLELLA SEMINARIER**L21**

Moderator:
Kjell Blücker

Lokal: J335

Svensk-judiskt liv 250 år

1775 blev sigillgravören Aaron Isaac den förste jude i landet som fick rätten att utöva sin tro. En judisk församling bildades samma år och 2025 uppmärksammas på olika sätt de 250 åren av etablerat judiskt liv i Sverige. *Svenskt biografiskt lexikon*, som utges av Riksarkivet, innehåller ett stort antal artiklar om både kända och mindre kända judiska personer som varit verksamma inom olika områden. Fil.dr **Åsa Karlsson**, SBL:s huvudredaktör, samtalar med fil.dr **Lars M. Andersson**, föreståndare för Forum för judiska studier vid Uppsala universitet, mottagare av 2024 års 27-januari-pris samt redaktör för *Personhistorisk tidskrift*, om vilken betydelse dessa judiska läkare, ingenjörer, konstnärer, politiker med flera haft för det svenska samhällets utveckling.

Aaron Isaac

L22

Moderator:
Per Højberg

Lokal: J222

Arrangör:
Forum för levande historia

När tyskarna anföll blundade Sverige

Hitlertyskland var inte långt borta under 1930-talet och krigsåren. Utspritt i Sverige arbetade och levde tyska medborgare i kolonier där de följde nazityska regler och ideal och underställde sig det tyska nazistpartiet. De tilläts sätta agendan och sprida propaganda via tyska konsulat, föreningar och partiavdelningar i lokalsamhället – med myndigheternas goda minne. Även säkerhetspolisen lät tyskarna hållas, i många fall ända till krigsslutet. Författaren och forskaren **Johan Perwe** publicerar nästa år en bok om nazitysk infiltration och påverkan i det svenska lokalsamhället 1933–1945, med fokus på Göteborg, Malmö, Norrköping, Borås och Gävle. Tidigare har han skrivit om flyktinghjälp och angiveri i krigets Berlin och kartlagt nazismen och motståndet i Norrköping och Linköping 1933–1945.

L23

Moderator:

Fil.pol.mag.
Sten Westerberg

Lokal: C350

Carl von Linné, de resande lärjungarna och den globala historien

I mitten och slutet av 1700-talet gjorde närmare ett tjugotal av Carl von Linnés studenter långa forskningsresor i andra delar av världen. Dessa resor har ofta betraktats ur ett utpräglat svenskt perspektiv, men vad händer om vi i stället ser dem som en del av periodens europeiska och globala historia? Vilka kopplingar fanns till exempel mellan den linneanska vetenskapen, ostindiehandeln och kolonialismen? Vilken roll spelar Linné i rasismens historia och hur förhöll sig hans lärjungar till slaveri och slavhandel? I denna föreläsning diskuterar **Kenneth Nyberg**, docent i historia vid Göteborgs universitet, några möjliga svar på sådana frågor mot bakgrund av både äldre och nyare forskning.

”Linné och hans lärjungar”, av Gustaf Henrik Brusewitz.

L24

Moderator:

Lena Amurén

Lokal: J330

Krympande skillnader mellan länderna i EU sedan millennieskiftet

Hur lika eller olika är egentligen Europas länder idag – politiskt, demografiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt? I de flesta avseenden har skillnaderna inom EU/EES kraftigt minskat under 2000-talet i ekonomi, demografi, folkhälsa, jämställdhet och kulturella värderingar. Men i somliga värderingsfrågor tycks arvet från den forna järnridån mellan öst och väst kvarstå – samtidigt som skillnaderna försvunnit mellan huvudsakligen protestantiska och katolska länder i EU. Vad gäller värderingar råder dessutom i flera länder stora skillnader mellan åldersgrupper, som ofta är större än dem mellan länder. **Fredrik Charpentier Ljungqvist** är professor i historia, särskilt historisk geografi, vid Stockholms universitet.

19.00**MIDDAG PÅ ELITE PARK AVENUE HOTEL**

Adress:

Kungsportsavenyen 36-38

Söndag 12 oktober

UTFLYKTER

S1

10.00–12.00

Pris: 200 kr

Mötesplats:

Vandringen startar på Göteborgs stadsmuseum, i foajén, Norra Hamngatan 12.

En promenad i det äldsta Göteborg

Följ med på en vandring i staden som kallats både Nya Amsterdam och Lilla London – längs kanalerna, en gång stadens livsnerv, Kronhuset, stadens äldsta profana byggnad, Hagakyrkan och i spåren efter de gamla befästningarna som minner om att det äldsta Göteborg verkligen var en borg. Ännu finns rester kvar efter vallar, murar och vallgravar. Vi får höra om stadsplaneringen, stadsbränderna, om de invandrade britterna som deltog i stadens industrialisering och om byggnader som varit viktiga för staden och dess invånare.

S2

10.00–12.00

Pris: 200 kr

Mötesplats:

Lindholmsplatsen 1 (Chalmers byggnad)

Bland kranar och dockor

Idag kantas älven av moderna bostäder, skolor och företagsbyggnader, men långt in på 1900-talet låg här de stora skeppsvarv som i mångt och mycket har präglat bilden av Göteborg. Under ledning av ekonomhistorikern Per Hallén vandrar vi genom Lindholmens varvsområde, under 1800-talet ett av landets största, mot den stora torrdocka som var Göteborgs första, insprängd i berget invid platsen där ett medeltida slott legat. Promenaden fortsätter förbi Sannegårdshamnen till Eriksberg, ett varv med rötterna i ett silsalteri och där det under den mer än hundraåriga verksamhetstiden byggdes över 600 fartyg och båtar. Kvar står den stora bockkranen som ett monument över en svunnen varvsepok, idag förklarad som byggnadsminne.

S3**10.00–12.00**

Pris: 250 kr

Mötesplats:Mariagåden,
Lilla stampgatan 1C**Gårda – den försvunna arbetarstadsdelen**

Gårda låg på 1800-talet utanför Göteborgs stad och var ett sparsamt bebyggt område, men här etablerades mot seklets slut en rad industrier, såväl kemisk-tekniska som textilfabriker. På Apotekarnes vattenfabrik tillverkades läskedrycker och vichyvatten, på Fabriken Tomten t.ex. det kända skurpulvret. Promenaden går genom det område som för ett sekel sedan var en blomstrandande industristadsdel och vi får höra historier från en tid då luften fylldes av skorstensrök, maskinslammer och larmet från alla de människor som då bodde här. Vi gör också ett kortare besök på Göteborgs remfabrik, en tidskapsel där allt har stått still sedan första halvan av 1900-talet. Fabriken byggnadsminnesförklarades 1984 och rymmer idag ett arbetslivsmuseum.

S4**9.00–15.00**

Pris: 750 kr

Mötesplats:Upphämtning vid
Clarion Post,
Drottningtorget 10**Nääs slott och slöjdseminarium**

På Nääs, idag nationellt byggnadsminne och naturreservat, byggde grosshandlaren August Abrahamson under 1870-talet upp det s.k. slöjdseminariet. Här praktiserades en särskild pedagogik som ville förena andens och handens kunskap, och skolan blev internationellt känd. Kvinnor fick delta i samtliga kurser och det fanns många kvinnliga lärare. Under besöket går vi på visning i slottet vars interiör är mycket väl bevarad. Vi får se bl.a. den fantastiska Röksalongstapeten och de rum som tillhörde Abrahamsons hustru Euphrosyne, en framgångsrik operasångerska. Lunchen intas i Kaffestugan, och därefter vidtar besök i Källnääs, den byggnad som en gång rymde slöjdsalen. Idag huserar här Slöjd & Byggnadsvård med butik och utställningar, just nu ”Älskade hus”. För egen vandring i slottsparken finns en digitalguide.

**Obs! Denna utflykt har
utgått ur programmet.**

S5**9.00–16.00**

Pris: 750 kr

Mötesplats:Upphämtning vid
Clarion Post,
Drottningtorget 10**En resa tillbaka till medeltiden**

Turen går till Lödöse, ”Ljudaåns mynningar”, som var Göteborgs föregångare och en av Sveriges äldsta städer, belagd från 1000-talet. Lödöse var under medeltiden en mycket betydande hamn och därmed en viktig köpstad. På platsen har fyndrika utgrävningar gjorts och mycket finns utställt på Lödöse museum. Från Lödöse beger vi oss till Bohus fästning, borgen som gav landskapet dess namn. Den började byggas 1308 för att förstärka Norges dåvarande gräns mot syd, blev i samband med freden i Roskilde svensk, belägrades flera gånger och tjänade en tid som fängelse innan Karl XIV slog fast att den skulle bevaras av kulturhistoriska skäl. Lunchen serveras i närheten av fästningen och i guidens sällskap gör vi sedan resan tillbaka i tiden innan bussen går tillbaka till Göteborg.

Bohus fästning

Praktiska upplysningar

Lokaler

Invigning i RunAn, Chalmers Conference Centre, Chalmers-platsen 1. Seminarierna äger rum på Humanisten, Göteborgs universitet, dit man enklast kommer med spårvagn nr 6 eller 8. Hotellen ligger på olika avstånd. Lokalbuss/spårvagn finns. Se karta på baksidan.

Registrering och kansli

Registreringen till Historiedagarna äger rum i entrén till Chalmers Conference Centre och öppnar fredagen den 10 oktober kl. 09:00. Disken flyttar sedan till entrén på Humanisten GU från klockan 11.00 och är bemannad under konferensdagarna.

Utställning

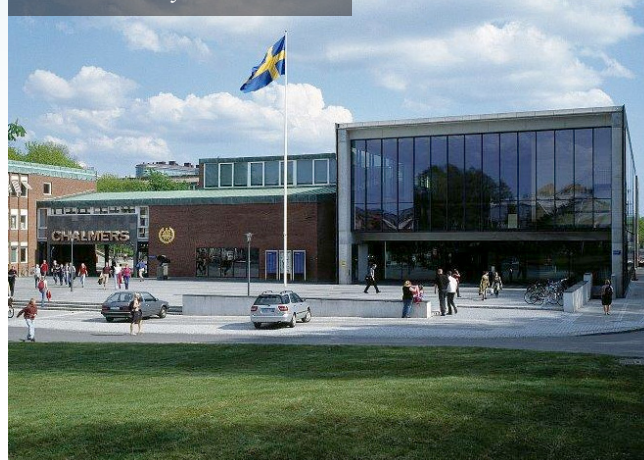
Bokförlag presenterar aktuella böcker i entrén till Humanisten på Göteborgs universitet, där även kaffet serveras.

Konferensavgifter

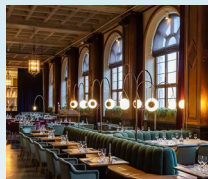
Två dagars föreläsningar och seminarier kostar 3 000 kr (2 400 kr exklusive moms) och 2 375 kr (1 900 kr exklusive moms) för studerande. Lördagens middag bokas separat till ett specialpris på 750 kr (600 kr exklusive moms). Avgifter tillkommer för söndagens utflykter. Priser i programmet är angivna inklusive moms.

Måltider

Lunch, kaffe och kvällsmingel den 10 oktober, samt kaffe och lunch den 11 oktober ingår i konferensavgiften och serveras mot uppvisande av namnbrickan. Luncher serveras den 10 oktober i kårrestaurangen på Chalmers Conference Centre och den 11 oktober på Humanisten på Göteborgs universitet. Kvällsmingel äger rum i Volvofoajén på Chalmers Conference Centre. Din namnbricka är ett kvitto på din betalning. Lördagsmiddagen på Elite Park Avenue Hotel är även i år ett tillval.

Chalmers Conference Centre

Hotell

**Clarion Post
GBG**
Drottningtorget 10

**Scandic
Opalen**
Engelbrektsgratan 73

**Hyatt Place
Gothenburg
Central**
Nils Ericsonsgatan 4

**Elite Park
Avenue Hotel**
Kungssportsavenyn
36-38

**Scandic
Rubinen**
Kungssportsavenyn
24

**Comfort
Hotell**
Skeppsbroplatsen 1

Se karta på baksidan

De svenska historiedagarna

De svenska historiedagarna är en ideell förening med syfte att skapa årligen återkommande tillfällen för kontakter mellan historiker, historielärare, företrädare för arkiv och bibliotek, m.m. samt en historieintresserad allmänhet. De första historiedagarna ägde rum på Örebro slott den 14–16 oktober 1994 efter en upptaktskonferens i stora Börssalen i Stockholm 1993.

Medlemmar 2024

Arboga Bokskrivare AB, Axess Publishing AB, Bokförlaget Natur & Kultur, Bonnier Publications, Centrum för näringslivshistoria, Dialogos Förlag, eddy.se, Forum för levande historia, Gleerups Utbildning AB, Historielärarnas Förening, Historiska Media, Karolinska förbundet, Katedralskolan i Lund, Klackenbergs Böcker & Papper, Liber AB, Norstedts Förlag, Nättidningen Svensk Historia, Pro Memoria, Riddarhuset, Santérus Förlag, Statens historiska museer, Sten Westerberg & Co AB, Studentlitteratur, Svensk Mediehistorisk Förening, Svenska arkivförbundet, Svenska Historiska Föreningen, Svenska Humanistiska Förbundet, Sveriges Hembygdsförbund samt TAM Arkiv.

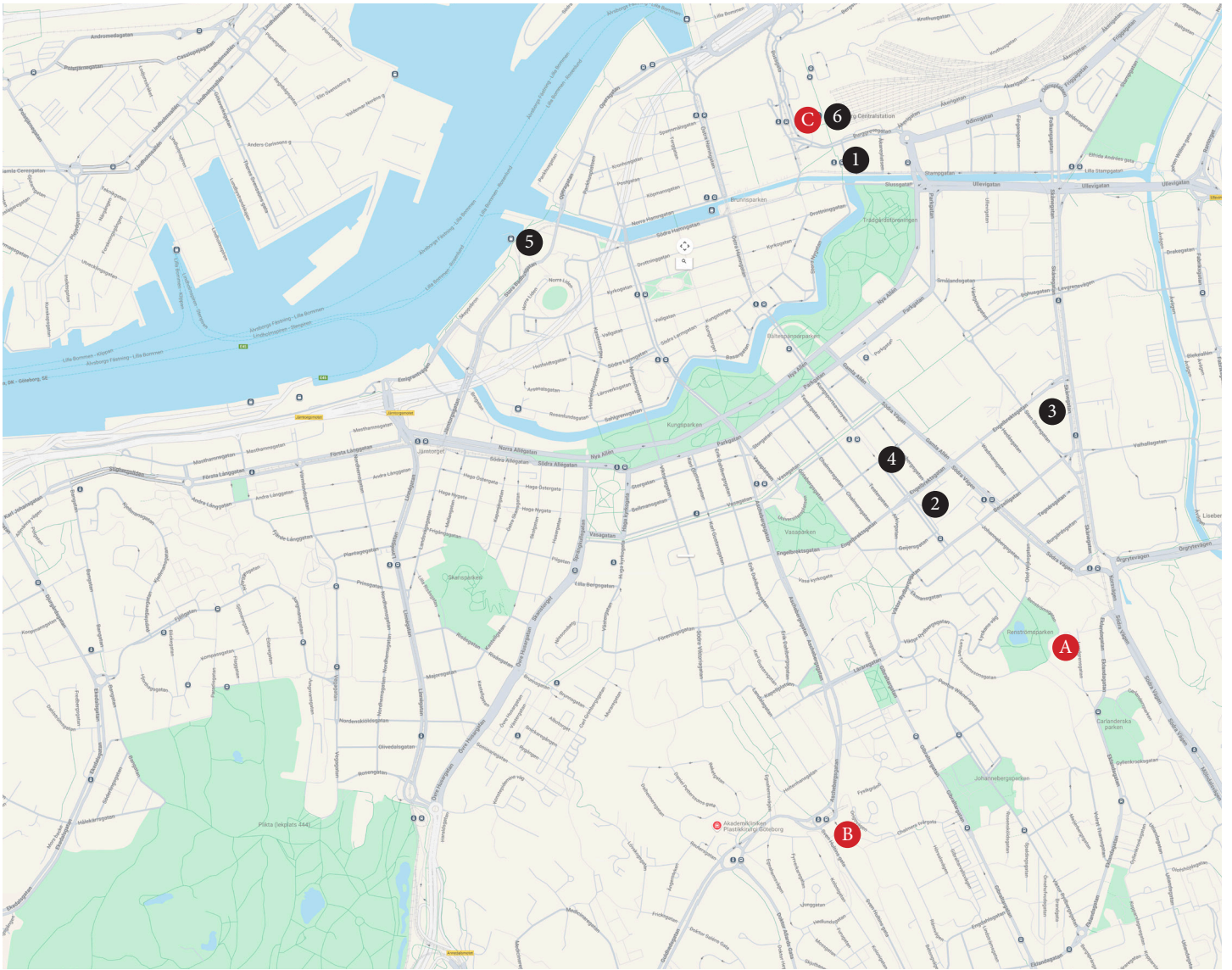
Styrelse

Kjell Blücker (ordförande), förlagsschef Lena Amurén (vice ordförande), chefredaktör Magnus Bergsten, gymnasielärare och forskn.stud. Stefan Cohen, fil.dr museichef Malin Grundberg, fil.dr Lars-Erik Hansen, professor Hans Albin Larsson, fil.dr Lena Milton, fil. dr. Per Höjeberg, tidigare museichef Tina Rodhe, docent Annika Sandén, samt tidigare bokklubbschef Annika Törnquist.

Kontakt

Cilla Edgren
Telefon: 0703 27 20 80

De svenska historiedagarna
Box 12027, 102 21 Stockholm
info@dsh.se
www.dsh.se

PLATSER

- A Humanisten Göteborgs universitet**
Renströmsgatan 6
- B Chalmers Conference Centre**
Chalmersplatsen 1
- C Göteborgs Centralstation**

HOTELL

- 1 Clarion Post GBG**
Drottningtorget 10
- 2 Elite Park Avenue Hotel**
Kungälvsgatan 36-38
- 3 Scandic Opalen**
Engelbrektsgatan 73
- 4 Scandic Rubinen**
Kungälvsgatan 24
- 5 Comfort Hotell**
Skeppsbroplatsen 1
- 6 Hyatt Place Gothenburg Central**
Nils Ericsonsgatan 4

 *De Svenska
Historiedagarna*

www.dsh.se

